

MINISTERUL AGRICULTURII
ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

DIRECȚIA GENERALĂ DEZVOLTARE
RURALĂ - AUTORITATEA DE
MANAGEMENT PENTRU PNDR
Bd. Carol I nr 2-4, sector 3
București, cod poștal 030163

DATE DE CONTACT
T +40(21) 307 8588
F +40(21) 307 8554
www.madr.ro

Subgrup de lucru 1.4 Industrie și Securitate alimentară

18 noiembrie 2021

MINUTĂ

În data de 18 noiembrie 2021 s-a desfășurat, în sistem videoconferință prin intermediul Zoom, reuniunea Subgrupului de lucru 1.4 *Industrie și Securitate alimentară* pentru elaborarea Planului Național Strategic 2023-2027.

Reuniunea face parte din seria consultărilor cu privire la intervențiile propuse prin Planul Național Strategic (PNS) pentru perioada 2023-2027 atât pentru Pilonul I - plăți directe și intervenții sectoriale, cât și pentru Pilonul II - dezvoltare rurală.

Întâlnirea a avut ca scop prezentarea și consultarea membrilor subgrupului de lucru cu privire la draft-ul fișelor de intervenție „*Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul - produselor agricole și pomicole în afara exploatației*” și „*Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole (schema de ajutor de stat)*”.

La reuniune au participat domnul secretar de stat Marius Mihai Micu, doamna Elena-Daniela Rebega - director general al Direcției Generale Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PNDR (DGDR -AM PNDR), doamna Andreea Agrigoroaei - director AM PNDR, reprezentanți ai DGDR - PNDR din cadrul MADR, ai Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), precum și membrii subgrupului de lucru.

În deschiderea reuniunii, dl. secretar de stat a făcut câteva precizări privind importanța intervențiilor discutate în cadrul întâlnirii având în vedere deficitul balanței comerciale și a subliniat faptul că sprijinul prin intermediul acestor intervenții va aduce valoare adăugată producției primare.

Domnul Micu a mai spus că, în cadrul consultărilor, se discută fișele măsurilor, se fac propuneri și observații, cu scopul de îmbunătățire a fișelor intervențiilor prin preluarea acestora în cadrul documentului programatic. Acest proces de consultare presupune organizarea a peste 12 grupuri de lucru și implicarea a peste 160 de organizații - parteneri economici și sociali.

De asemenea, a menționat că după finalizarea procesului de consultare în cadrul grupurilor de lucru, la începutul lunii decembrie, va fi prezentată și o versiune rezultată în urma acestor discuții, astfel încât toți actorii, chiar și cei care nu au fost incluși în grupurile de lucru, să aibă oportunitatea de a transmite propuneri în acest context mai larg al consultărilor.

Totodată, secretarul de stat a precizat că, în urma ultimelor comunicări ale Comisiei, se estimează finalizarea și aprobarea Regulamentelor PNS după data de 10 decembrie, cel mai probabil putând fi necesare modificări ale fișele intervențiilor în funcție de prevederile finale ale regulamentelor europene.

Termenul de depunere a primului draft al PNS este **31 decembrie a.c.**, în condițiile în care și infrastructura IT a Comisiei Europene va fi gata. Cu toate acestea, a precizat că procesul de consultare va continua pe parcursul anului 2022, urmând a avea loc discuții cu Comisia Europeană precum și noi consultări cu partenerii economici și sociali.

Finalizarea consultărilor este estimată la sfârșitul lunii mai, începutul lunii iunie 2022, moment în care se vor putea elabora actele normative la nivel național care vor permite implementarea PNS începând cu anul 2023.

Politica Agricolă Comună (PAC) cuprinde perioada 2021-2027, dar, întrucât la nivel european nu s-a ajuns la un consens în cadrul dialogului (Consiliu, Comisie, Parlamentul European) a apărut necesitatea unei perioade de tranziție, respectiv 2021-2022.

Astfel, PAC se va structura în două etape, respectiv perioadele 2021-2022 și 2023-2027, iar bugetul de 22 de miliarde euro va fi, de asemenea, împărțit în două segmente. Pentru perioada de tranziție au fost alocate 6 miliarde de euro, din care 3,26 miliarde euro au fost destinați proiectelor europene, iar diferența a fost alocată plăților directe.

Astfel, 15,9 miliarde euro sunt destinați implementării PNS, în perioada 2023-2027.

În continuarea expunerii sale, dl. Micu a anunțat cele două componente ale intervenției care vor fi abordate în cadrul grupului de lucru, respectiv:

- ✓ Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul - produselor agricole și pomicole în afara exploatației, intervenție similară submăsurii 4.2 „*Sprijin pentru investiții în procesarea/marketingul produselor agricole*” din PNDR 2014-2020;
- ✓ Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole (schema de ajutor de stat), intervenție similară schemei de ajutor de stat GBER aferentă sM 4.2 din PNDR 2014-2020. Dl. Micu a subliniat ca această schemă are în vedere în primul rând sectorul de panificație, respectiv produsele care exced anexa I la Tratat ca produs final.

În ceea ce privește alocarea totală, aceasta este de **300 de mil. de euro**, din care bugetul propus pentru intervenția în condiționarea, procesarea și marketingul produselor agricole și pomicole va fi de **100 mil. euro**, iar propunerea de buget pentru intervenția privind procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole va fi de **200 mil. euro**.

Bugetul de **15,9 miliarde de euro** pentru PNS se împarte în două componente și anume Pilonul I, Pilonul II, FEADR, FEAGA, subvenții, dezvoltare rurală. Astfel, pentru subvenții (Pilonul I) vor fi alocați circa **9,9 miliarde euro**, iar pentru dezvoltare rurală (Pilonul II) alți **5,6 miliarde euro**, buget din care provin și cei 300 milioane de euro alocați intervenției privind procesarea.

O altă mențiune a dlui. Micu a fost aceea că procesarea nu este sprijinită doar prin intermediul fostei submăsurii 4.2, ci și prin fosta submăsură 4.1 care continuă în această perioadă ca intervenție specifică privind înființarea, dezvoltarea și modernizarea exploatațiilor agricole. Astfel, din alocarea de peste 700 de milioane, aproximativ 160 de milioane vor fi alocați tot procesării.

Domnul secretar de stat a specificat că, privind în ansamblu, suma totală destinată procesării la nivel de exploatație sau în afara exploatației agricole este de 460 milioane, menționând că acesta este un buget echilibrat în raport cu investițiile pentru producția primară.

Totodată, a menționat că se va transmite către partenerii sociali și economici un chestionar online pentru colectarea și în scris a opiniilor și propunerilor acestora. Chestionarul este structurat după modelul în care se abordează fișele măsurilor, dar conține și o componentă de flexibilitate unde se pot completa și elemente care nu s-au regăsit în componența chestionarului.

De asemenea, dl. secretarul de stat a apreciat ca această formă de colectare centralizată va ajuta la preluarea tuturor opiniilor și la analizarea lor în această formă, înlocuind modalitatea clasică de transmitere a unor documente de poziție independente. De asemenea, reprezentantul MADR a recomandat partenerilor trimiterea acestor chestionare în cadrul organizațiilor pe care le reprezintă, la nivelul membrilor acestora, precum și diseminarea informațiilor la acest nivel, menționând că, pentru un proces transparent în acest sens este necesar un efort conjugat de ambele părți.

Prezentarea intervenției privind Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul - produselor agricole și pomicole în afara exploatației

Doamna Daniela Rebega, director general DGDR - AM PNDR a susținut o prezentare cu privire la submăsură 4.2 din actualul PNDR, care, în condițiile noilor reguli de programare se va transforma în două intervenții de sine stătătoare.

Directorul general a menționat ca element de noutate faptul că, în noul PNS va exista o intervenție destinată procesării, care va cuprinde și produsele agricole și produsele pomicole, diferit față de vechiul program unde exista un subprogram destinat pomiculturii. Alocarea propusă pentru această intervenție este de **100 mil. euro**.

Din perspectiva programării, dna Rebega a precizat că există niște aspecte obligatorii, respectiv indicatorii de realizare care se traduc în **număr de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru investiții productive din afara fermei**, arătând că, în PNS, s-a propus și sprijinirea activității de procesare la nivel de fermă. În acest sens, reprezentanta AM PNDR a precizat că, în noua programare, este posibilă realizarea unui proiect de procesare integral, fără a considera procesarea o componentă secundară atunci când se aceasta se desfășoară în cadrul fermei.

În ce privește indicatorul de rezultat, acesta are în vedere ca și obiectiv dezvoltarea economiei rurale, cuantificând **numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PAC**.

Beneficiarii acestei intervenții sunt întreprinderile definite conform Legii nr. 346/2004 cu modificările și completările ulterioare, respectiv întreprinderile mici și mijlocii, dar și întreprinderile mari. Demarcarea intervenției în discuție cu intervenția privind procesarea la nivelul fermei se va realiza la nivel de beneficiar fermierii fiind solicitanții care pot dezvolta acest tip de investiții la nivelul fermei.

În ceea ce privește **condițiile de eligibilitate pentru solicitant**, acestea se mențin din perioada trecută, o diferență fiind condiția de eligibilitate referitoare la faptul că solicitantul nu trebuie să fie „întreprindere în dificultate” și, de asemenea, faptul că fiecare solicitant trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției.

Alte condiții de eligibilitate ce trebuie respectate menționate au fost:

- ✓ Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice;
- ✓ Investiția va respecta prevederile legislației în vigoare din domeniul sănătate publică, sanitar-veterinar și siguranță alimentară;
- ✓ Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare;

- ✓ Solicitantul va demonstra că profitul mediu anual (ca medie a ultimilor trei ani fiscali) nu depășește de 4 ori valoarea sprijinului solicitat;
- ✓ Sprijinul va fi limitat la investiții în procesarea produselor agricole și pomicole incluse în lista cuprinsă în Anexa I la Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene în scopul obținerii de produse Anexa I.

Pentru demarcarea față de GBER, dar și din punct de vedere al posibilității de realizare a produselor procesate din materii prime agricole și pomicole, sprijinul va fi limitat doar la investițiile care conduc la obținerea de produse listate în Anexa I la tratat.

Referitor la **investiții eligibile**, dna Rebeca a menționat că se au în vedere atât investițiile corporale, cât și cele necorporale, rezultând următoarele posibilități:

Investiții corporale pentru

- **Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau procesare a produselor agricole și pomicole (ex. procesare legume, fructe, carne, lapte, plante proteaginoase, cereale etc);**

Dna. Rebeca a menționat câteva exemple privind procesarea anumitor produse. Astfel, în urma procesării laptelui se poate obține iaurt simplu, în timp ce iaurtul cu fructe poate fi destinat unei investiții prin schema GBER. În ce privește sectorul cerealier, în urma procesării grâului se poate obține făină, dar pâinea și produsele de panificație pot fi sprijinite printr-o investiție prin schema GBER.

Față de perioada de tranziție, doamna director general a precizat că, pentru perioada 2023-2027, va exista și posibilitatea de a înființa noi unități de procesare. În perioada de tranziție acest lucru este posibil doar pentru unitățile de procesare a proteaginoaselor, în cealaltă componentă a SM 4.2 accentul fiind modernizarea unităților deja existente în cazul celorlalte sectoare.

- **Înființarea/dezvoltarea componentei de comercializare/marketing (mijloace de transport specializate, linii de ambalare și etichetare etc) ca și componenta secundară;**
- **Investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES (necesare pentru desfășurarea activității proprii) -exemple: producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile (mai puțin biomasa), eficiența energetică a clădirilor, achiziționarea de echipamente/utilaje cu un consum redus de energie etc.**
- **Investiții în economia circulară (care au legătură cu activitatea proprie)-exemple: producerea și utilizarea energiei obținută prin valorificarea biomasei, achiziționarea de echipamente pentru reutilizarea ambalajelor în propriul proces tehnologic etc.**
- **Investiții legate de utilizarea soluțiilor digitale în condiționare, procesare, marketing;**
- **Îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare.**

Investiții necorporale sunt următoarele:

- Organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;
- Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului;
- Marketingul produselor obținute.

Au fost identificate și **cheltuielile neeligibile specifice**, respectiv:

- Achiziția de clădiri;
- Achiziția de terenuri;
- Construcția și modernizarea locuinței;

- Cheltuielile cu spațiile ce deservește activitatea generală a unității: birouri administrative, săli de ședințe, săli de protocol, spații de cazare etc.
- Cheltuielile generate de investițiile sprijinite prin Programul Sectorial viti-vinicol.
- Cheltuieli aferente investițiilor din Programul Sectorial legume-fructe.
- *Cheltuielile neeligibile generale vor fi menționate în secțiunea 4.7 Elemente comune pentru dezvoltarea rurală și tipurile de intervenții sectoriale.*

Dna. Rebega a subliniat demarcarea față de programul sectorial viti-vinicol, dar și de programul sectorial legume-fructe, pentru a nu exista riscul finanțării aceluiași operațiuni din mai multe fonduri.

În cazul **principiilor de selecție**, doamna director general a precizat că au fost avute în vedere principiile utilizate în perioada de tranziție și a fost introdus un principiu nou, **cel al sectoarelor prioritare**, urmare a faptului că există deficit în balanța comercială pentru o serie de produse procesate, dar având în vedere și faptul că în actuala perioadă de tranziție a existat o intervenție privind procesarea de plante proteaginoase pentru care a fost identificată necesitatea introducerii acestui principiu de selecție.

Celelalte principii au în vedere:

- ✓ accesul pentru prima dată la finanțare;
- ✓ utilizarea soluțiilor digitale în cadrul proiectelor;
- ✓ maturitatea solicitantului;
- ✓ produse înregistrate în sisteme de calitate europene și naționale și produse ecologice;
- ✓ operațiuni aferente economiei circulare/operațiuni care contribuie la reducerea emisiilor de GES.

Referitor la intensitatea sprijinului nerambursabil, aceasta este: 65% pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și de 50% întreprinderi mijlocii și întreprinderi mari.

Valoarea sprijinului public/proiect este de maximum 1 mil. euro pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și maximum 1,5 mil. euro pentru întreprinderi mijlocii și întreprinderi mari.

Prezentarea intervenției privind Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole (schema de ajutor de stat)

Doamna director general Rebega a mulțumit domnului Horațiu Pașca de la Consiliul Concurenței pentru prezența sa la această întâlnire și l-a rugat să intervină în cadrul discuțiilor pentru a prezenta stadiul legislației privind ajutorul regional, având în vedere că această schemă GBER este o schemă aferentă acestui tip de spijin.

Domnul Pașca a precizat că schema GBER are ca temei legal Regulamentul nr. 651/2014 care a fost prelungit până la finele anului 2023, astfel încât schema poate fi pusă în aplicare în baza acestui regulament până la 31 decembrie 2023. Totodată, reprezentantul Consiliului Concurenței a arătat că, având în vedere faptul că vorbim despre un ajutor regional, intensitățile actuale sunt valabile până la sfârșitul acestui an, urmând ca, de la 1 ianuarie 2022 până la finele lui 2027 să fie în vigoare noile intensități.

Definind termenul „intensitate de sprijin”, dl Pașca a spus că este vorba despre acele procente din finanțarea nerambursabilă care reprezintă ajutorul de stat în cadrul schemei, subliniind că acestea sunt în prezent în proces de negociere cu Comisia Europeană. Totodată, dl Pașca a spus că există o așa numită Hartă regională a României care a fost notificată la Comisia Europeană, și se afla în prezent în analiză, Comisia urmând să emită o Decizie de autorizare a acestei hărți, cu intensitățile care vor fi valabile de la 1 ianuarie 2022.

Reprezentantul Consiliului Concurenței a mai spus că noile intensități vor fi făcute publice până la finalul acestui an, în urma deciziei emise de către Comisia Europeană, ulterior urmând a fi adoptată o Hotărâre de Guvern în legislația națională pentru implementarea sau adoptarea în dreptul intern a respectivei Hărți regionale 2022-2027.

Având în vedere întrebarea dnei Rebega dacă până la finalul acestui an vor fi disponibile aceste informații, având în vedere necesitatea transmiterii la Comisie, la sfârșitul lunii decembrie, a fișei intervenției corelată cu propunerea de hartă regională, reprezentantul Consiliului Concurenței a estimat acest termen ca fiind sfârșitul anului, spunând că în momentul în care se va emite decizia Comisiei, Consiliul Concurenței va informa fiecare furnizor de ajutor de stat, prin adrese oficiale privind Harta regională.

În plus, secretarul de stat a solicitat un draft al discuțiilor purtate până în prezent cu Comisia Europeană, astfel încât să se poată elabora fișa intervenției cât mai aproape de versiunea finală care va fi aprobată de Comisie.

Domnul Valeriu Tabără, președintele ASAS, a ridicat mai multe întrebări, prima fiind cine a elaborat această hartă cu ajutoarele de stat la nivel național.

Ca răspuns la întrebarea dlui. Tabără, dl. Pașca a menționat că aceasta a fost creată în baza unui regulament european numit **Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat regionale pe perioada 2022-2027** și a precizat că propunerea pe care România a făcut-o a avut la bază aceste linii directoare care prevăd intensitatea ajutorului de stat care poate fi acordat fiecărei regiuni de dezvoltare din România în baza unor indicatori statistici pe care Comisia îi utilizează, cum ar fi produsul intern brut pe cap de locuitor în perioada anterioară, conform datelor furnizate de Eurostat.

Domnul Pașca a mai adăugat că Harta regională a fost notificată de Ministerul Finanțelor, care a transmis documentația în urma consultării într-un grup de lucru din care face parte și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației. Prin urmare, răspunsurile la solicitările de clarificări ale Comisiei sunt transmise for-ului european de către Ministerul Finanțelor în colaborare cu Ministerul Dezvoltării, prin intermediul Consiliului Concurenței în calitatea sa de autoritate de contact cu Comisia Europeană pe problematica ajutorului de stat.

O a doua întrebare a fost dacă instituțiile publice care contribuie la dezvoltarea sistemului, inclusiv cel privat, din agricultură, industria alimentară, dezvoltare rurală au acces pentru rezolvarea anumitor probleme la ajutor de stat, având în vedere că ele deservesc interese majore la nivel economic, social. Dl. Tabără a precizat că se referă mai ales la unitățile de cercetare publice care se adresează întregului sistem agroalimentar și de dezvoltare rurală din România.

Doamna Andreea Agrigoroaei, director DGDR - AM PNDR, a prezentat schema de ajutor de stat, menționând că această intervenție este la nivel de draft, având în vedere că anumite regulamente, cât și harta regională sunt în curs de modificare.

Dna. Agrigoroaei a precizat că alocarea acestei intervenții este de **200 de mil. euro**, indicatorul de realizare fiind **0.24 numărul de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru investiții productive din afara fermei**. Indicatorul de rezultat R.39 este adresat dezvoltării economiei rurale și va fi cuantificat în **număr de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PAC**.

Beneficiarii acestei intervenții sunt întreprinderile conform Legii nr. 346/2004 cu modificările și completările ulterioare, întreprinderi mari.

Referitor la **condițiile de eligibilitate pentru solicitant**, doamna director Agrigoroaei a menționat că acestea sunt aceleași ca în programarea 2014-2020:

- ✓ Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției;
- ✓ Solicitantul nu este considerat „întreprindere în dificultate”;
- ✓ Solicitantul nu face subiectul unui ordin de recuperare încă neexecutat în urma unei decizii anterioare a Comisiei Europene sau a unui alt furnizor de ajutor de stat sau de minimis privind declararea unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața comună sau în cazul în care a făcut obiectul unei astfel de decizii, aceasta a fost deja executată și ajutorul a fost integral recuperat, inclusiv dobânda de recuperare aferentă;
- ✓ Solicitantul confirmă că, în cei doi ani anteriori cererii de ajutor, nu a efectuat o relocare către unitatea în care urmează să aibă loc investiția inițială pentru care se solicită ajutorul și oferă un angajament că nu va face acest lucru pentru o perioadă de până la doi ani după finalizarea investiției inițiale pentru care se solicită ajutorul;
- ✓ Solicitantul va demonstra că profitul mediu anual (ca medie a ultimilor trei ani fiscali) nu depășește de 4 ori valoarea sprijinului solicitat.

Condițiile de eligibilitate investiție:

- ✓ Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice;
- ✓ Investiția va respecta prevederile legislației în vigoare din domeniul sănătate publică, sanitar-veterinar și siguranță alimentară;
- ✓ Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare;
- ✓ **Sprijinul va fi limitat la investiții în sectoarele de activitate economică eligibile precizate la nivel de cod CAEN în anexa dedicată, în scopul procesării produselor agricole incluse în lista cuprinsă în Anexa I la Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și obținerii de produse non-Anexa I;**
- ✓ Investiția propusă prin proiect trebuie să se încadreze în tipul de investiție eligibilă corelată cu tipul de întreprindere, zona de dezvoltare regională în care este amplasată investiția și intensitatea sprijinului;
- ✓ Prin investiția propusă solicitantul demonstrează că sunt îndeplinite condițiile privind efectul stimulat.

Din categoria investițiilor eligibile fac parte **investiții corporale** pentru:

- ✓ Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau procesare a produselor agricole (ex. fabricarea produselor de brutărie și a pastelor făinoase, produselor de patiserie, fabricarea berii, fabricarea înghețatei etc.);
- ✓ Înființarea/dezvoltarea componentei de comercializare/marketing (ex. mijloace de transport specializate, linii de ambalare și etichetare etc.) ca și componenta secundară;
- ✓ Investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES (necesare pentru desfășurarea activității proprii) -exemple: producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile (mai puțin biomasa), eficiența energetică a clădirilor, achiziționarea de echipamente/utilaje cu un consum redus de energie etc.
- ✓ Investiții în economia circulară (care au legătură cu activitatea proprie)-exemple: producerea și utilizarea energiei obținută prin valorificarea biomasei, achiziționarea de echipamente pentru reutilizarea ambalajelor în propriul proces tehnologic etc.
- ✓ Investiții legate de utilizarea soluțiilor digitale în condiționare, procesare, marketing;
- ✓ Îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare.
- ✓ Investiții de producerea humusului/compostului în vederea comercializării;

Investiții necorporale pentru:

- ✓ Organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;

- ✓ Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- ✓ Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului;
- ✓ Marketingul produselor obținute.

Referitor la cheltuielile neeligibile, dna. Agrigoroaei a precizat că acestea decurg din Regulamentul actual, astfel prevăd: achiziția de clădiri, achiziția de terenuri, construcția și modernizarea locuinței, cheltuielile cu spațiile ce deservește activitatea generală a unității: birouri administrative, săli de ședințe, săli de protocol, spații de cazare etc, precum și *cheltuielile neeligibile generale vor fi menționate în secțiunea 4.7 Elemente comune pentru dezvoltarea rurală și tipurile de intervenții sectoriale.*

Principiile de selecție vor avea în vedere următoarele:

- ✓ accesul la finanțare;
- ✓ utilizarea soluțiilor digitale;
- ✓ maturitatea solicitantului;
- ✓ produse înregistrate în sisteme de calitate europene și naționale și produse ecologice;
- ✓ operațiuni aferente economiei circulare/operațiuni care contribuie la reducerea emisiilor de GES;
- ✓ sectoare prioritare în vederea echilibrării balanței comerciale.

În ceea ce privește Tipul și intensitatea sprijinului, reprezentanta AM PNDR a spus că, la elaborarea fișei intervenției au fost preluate acele intensități prevăzute în harta regională, care urmează a fi negociată la Uniunea Europeană.

Intensitățile sunt pe tipologii de întreprinderi și regiune, astfel:

➤ **pentru întreprinderi mari**

- ✓ 50% în cazul regiunilor de dezvoltare prevăzute la secțiunea 1.1.2, lit. c)-f);
- ✓ 40% în cazul regiunilor de dezvoltare prevăzute la secțiunea 1.1.2, lit. a)-b);
- ✓ 30% în cazul regiunii de dezvoltare prevăzute la secțiunea 1.1.2, lit.g);
- ✓ 35% pentru următoarele localități din județul Ilfov: Periș, Nuci, Grădiștea, Darasti-Ilfov, Moara Vlasiei, Gruiu, Petrachioaia, Dascalu, 1 Decembrie, Cornetu, Ciolpani, Berceni, Vidra, Copăcenii, Snagov, Cernica, Domnesti, Corbeanca, Balotesti, Bragadiru, Jilava, Glina, Pantelimon, Ciorogarla, Chitila, Dobroesti, Buftea.

Intensitățile maxime ale ajutoarelor de stat menționate mai sus pot fi majorate cu **până la 20 de puncte procentuale pentru întreprinderile mici (inclusiv microîntreprinderi)** sau cu **până la 10 puncte procentuale pentru întreprinderile mijlocii**.

Intensitățile maxime ale ajutoarelor de stat menționate mai sus pot fi majorate cu **10 puncte procentuale** în cazul următoarelor regiuni NUTS 3 care s-au confruntat cu o **pierdere a populației de peste 10%** în perioada 2009-2018:

- Județele Bistrița Năsăud, Maramureș, Sălaj și Satu Mare (regiunea de dezvoltare Nord-Vest);
- Județul Alba (regiunea de dezvoltare Centru);
- Județele Bacău, Botoșani, Neamț, Suceava și Vaslui (regiunea de dezvoltare Nord-Est);
- Județele Brăila, Buzău, Galați, Tulcea și Vrancea (regiunea de dezvoltare Sud -Est);
- Județele Călărași, Ialomița, Prahova și Teleorman (regiunea de dezvoltare Sud-Muntenia);
- Județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea (regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia);
- Județele Caraș-Severin și Hunedoara (regiunea de dezvoltare Vest).

În ce privește valoarea sprijinului public/proiect, directorul AM PNDR a precizat că acesta este de maximum **1 mil. euro** pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și de maximum **1,5 mil. euro** pentru întreprinderi mijlocii și întreprinderi mari.

Reprezentantul Asociației Consultanților în Management din România (AMCOR), dl. Cristian Găină a luat cuvântul spunând că, în aceeași măsură, este și datoria consultanților de a duce mai departe mesajul discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru. Acesta a arătat că în acest subgrup de lucru sunt implicate două asociații reprezentative ale consultanților, respectiv AMCOR și ACRAFE, care cuprind cel mult 200 de companii de consultanță, în condițiile în care piața de consultanți are 6-7000 de firme de consultanță. Această realitate, consideră dl. Găină, este o dovadă că din acest punct de vedere consultanța în România nu este suficient reglementată.

Reprezentantul AMCOR s-a alăturat opiniei dlui. Valeriu Tabără privind necesitatea ca institutele de cercetare să fie eligibile în cadrul intervenției de procesare, reiterand ideea propusă anterior acestei reuniuni că aceste institute trebuie asimilate ca IMM -uri (ca procesatori), nu doar ca fermieri.

De asemenea, acesta a mai menționat importanța introducerii formelor asociative printre beneficiarii acestei intervenții și a mai atras atenția asupra **relocării**, insistând asupra pericolului de a considera importurile second-hand pentru diferite activități de procesare ca fiind activitate de relocare. Din punctul său de vedere, relocarea trebuie definită ca activitate a unei unități care are puncte de lucru în exteriorul țării de a-și reloca, prin politica internă a grupului, echipamente și utilaje pentru România.

Cu privire la regiunile de dezvoltare, dl. Găină a precizat ca specificitățile agriculturii din România ar trebui cumva luate în considerare, având în vedere că de exemplu anumite zone din vestul țării (Caraș Severin și Hunedoara) au nevoie de mai mult sprijin, fiind cunoscute cu o problemă de deficit pe mai multe piețe. Dl. Găină a apreciat că în agricultură trebuie ținut cont de piață și de resurse, de forța de muncă și tehnologie, precum și de infrastructura (transferul fizic al mărfurilor), astfel sprijinul suplimentar acordat pentru anumite zone să fie insuficient.

Ca răspuns la solicitarea dlui. Tabără că unitățile de cercetare să poată fi beneficiari în cadrul acestei intervenții, dl. secretar de stat a dorit să sublinieze faptul că, această calitate de beneficiar este în acord cu prevederile Legii nr. 346/2004, cu completările și modificările ulterioare, spunând că, dacă institutele sau entitățile menționate se pot încadra conform acestei legi, respectiv dacă sunt întreprinderi, acestea pot face parte din categoria beneficiarilor.

De asemenea, dl. Micu a adăugat că stațiunile, institutele și universitățile exploatează teren agricol și dețin efective de animale, prin urmare sunt înscrise la APIA și au și această calitate secundară față de activitatea de bază de cercetare-educație, respectiv pe aceea de fermier, putând să acceseze pentru sprijin intervențiile privind procesarea la nivelul exploatației.

Referindu-se la distincția între SM 4.1 și 4.2, dl. Micu a confirmat că această demarcare este nu doar necesară, ci și impusă prin regulament, iar în ceea ce privește formele asociative, reprezentantul MADR a afirmat că organizarea sub formă de Cooperativă agricolă se regăsește în definiția fermierului la submăsura 4.1 din PNDR și în situația demarcării celor două măsuri, un fermier n-ar putea să acceseze și pe submăsura 4.2. O soluție pentru rezolvarea acestei problematice ar fi reglementarea la nivelul codului CAEN prin care se înregistrează Cooperativele agricole de sine stătătoare.

Dl. Micu a mai atras atenția asupra faptului că, chiar dacă cooperativa are un cod CAEN diferit de codurile CAEN aferente activităților agricole, totuși acționarii, membrii cooperatori au coduri CAEN specifice profilului de exploatații agricole, acest aspect necesitând o dezbatere pentru găsirea unei soluții.

Pe de altă parte, dl. secretar de stat a adăugat că pentru cooperative este o intervenție specifică în cadrul SM 4.1, prin urmare există un buget distinct alocat formelor asociative, fără a exclude grupurile de producători, motiv pentru care nu se justifică introducerea acestora în cadrul intervenției de procesare.

În ceea ce privește relocarea, acesta a mai spus că pe măsura de ajutor de stat, pe GBER nu se poate realiza.

Domnul Mihai Vișan, director executiv în cadrul Federației Patronale Române din Industria Alimentară - ROMALIMENTA, a subliniat importanța finanțării în PNS și a investițiilor aferente sectorului de panificație, precum și aprobarea schemei de către Consiliul Concurenței în timp util.

Domnul Aurel Badiu, reprezentantul Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu Sisești” (ASAS), a propus introducerea posibilității ca unitățile de cercetare din rețeaua de cercetare să poată accesa această măsură precum și celelalte măsuri privind transformarea, având în vedere amplasarea acestora, în centrul unor regiuni favorabile pentru produsele horticole și zootehnice.

În ceea ce privește *Intervenția Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul - produselor agricole și pomicole în afara exploatației* reprezentantul ASAS a propus:

- corelarea finanțării unităților de procesare cu existența materiei prime într-o anumită regiune, astfel încât să se evite situațiile în care se finanțează o unitate de procesare fără ca în zona respectivă să existe și materie primă. Având în vedere costurile tot mai mari cu transportul materiei prime va crește prețului produselor pe piață.
- introducerea unui principiu cu privire la valoarea de utilizare a subproduselor din procesare. Prin prelucrarea majorității plantelor oleaginoase din care se poate extrage ulei prin presare rezultă șroturi proteaginoase, acestea putând fi încadrate în același domeniu ca și transformarea plantelor proteaginoase.
- revizuirea secțiunii privind cheltuielile neeligibile - eliminarea cheltuielilor aferente investițiilor din Programul Sectorial legume-fructe deoarece programul funcționează doar până în 2020.

În ceea ce privește *investițiile pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse neagricole* dl. Badiu a propus:

- înlocuirea termenului “produse neagricole” cu produse transformate;
- introducerea în cadrul măsurii a produselor agricole primare textile - in, cânepă, lână, mătase;
- utilizarea reziduurilor organice rezultate din prima transformare ca bază pentru un al doilea proiect în aceeași entitate, putând fi transformate în produse non-alimentare. Reziduurile de fermentare (obținute din legume și fructe) pot fi transformate în produse fertilizante și deveni materie primă pentru alte produse. Astfel, a dat ca exemplu bagasa de la strugurii roșii care poate deveni materie primă pentru coloranții alimentari și drojdia ca sursa de vitamina D;
- revizuirea principiilor de selecție deoarece introducând principiul de selecție al maturității solicitantului - eliminăm solicitantul care este la prima activitate de acest gen;
- introducerea în ambele intervenții a precizării ca sediul entității nou create să fie în spațiul rural;
- introducerea ca și indicator de rezultat a numărului de locuri de muncă.

Având în vedere propunerile dlui Badiu, domnul secretar de stat Marius Mihai Micu a subliniat faptul că programele sectoriale pentru măsurile de piață vor continua și în perioada 2023 -2027.

În ceea ce privește cea de-a doua propunere privind schimbarea titulaturii intervenției - din neagricol în produse transformate, dl. Micu a precizat că MADR va analiza această propunere, fiind în principiu de acord cu aceasta, urmând a discuta și cu reprezentanții DG AGRI.

Dl secretar de stat a precizat că introducerea numărului de locuri de muncă ca și indicator nu este agreată deoarece dorim să ne limităm la prevederile regulamentului, indicatorii fiind prestabiliți în sistemul informatic SFC. Introducerea unui indicator suplimentar ar presupune obligativitatea monitorizării și raportării la COM. De asemenea, s-a subliniat faptul ca orice proiect care își asumă

crearea unui anumit număr de locuri în perioada de implementare a proiectului trebuie să aibă în vedere și menținerea acestuia în perioada de monitorizare.

Propunerea privind principiul maturității solicitantului urmează să fie analizată la nivelul MADR.

Doamna Rebega a precizat că, în vederea interpretării corecte a ghidurilor COM reprezentanții MADR au adresat o întrebare DG AGRI referitoare la faptul că procesarea are în vedere întreg teritoriul național, situația în care sediul social poate fi în urban și investiția în mediul rural.

Având în vedere solicitarea de informații a doamnei Liliana Piron, reprezentanta Ligii Asociațiilor Producătorilor Agricoli din România (LAPAR), cu privire la tipul și modalitatea de acordare a sprijinului, doamna director general a precizat că se va realiza rambursarea cheltuielilor efectuate de beneficiari.

În ceea ce privește existența unei analize cu privire la rezultatele proiectelor implementate, dl secretar de stat a precizat că există un astfel de document care stă și la baza stabilirii intervențiilor pentru fiecare domeniu din noua perioadă de programare, precizând totodată că pe site-ul AFIR se regăsesc informații privind rezultatul sesiunilor de depunere a proiectelor desfășurate.

Domnul Mihai Sauciuc, reprezentantul Asociației Berarii României, a precizat că peste 97% din berea care se consumă în România este fabricată local, în condițiile în care materia primă utilizată (orz și hameiul) sunt importate, iar aprovizionările au înregistrat o reducere semnificativă în ultimii 4 ani. Astfel, a propus identificarea unor soluții pentru stimularea fermierilor în vederea creșterii suprafețelor cultivate cu orzoaică și hamei, având în vedere și condițiile climatice nefavorabile din RO. Astfel cei doi mari procesatori existenți la nivel național pentru orzoaică ar avea materie primă suficientă și ar fi încurajați să-și dezvolte activitatea.

De asemenea, a precizat că ar fi benefică finanțarea unităților de compost, în corelare cu prevederile Legii nr. 181/2020 privind gestionarea deșeurilor nepericuloase compostabile, care stipulează că doar unitățile administrativ teritoriale au posibilitatea de a realiza aceste investiții. Dl Sauciuc a propus ca în situația în care în zona în care sunt localizați fermierii care cultivă hamei nu există o astfel de stație, aceștia să aibă posibilitatea de a investi în acest tip de instalație.

Dl. Micu a subliniat faptul că în PNS a fost propusă o măsură dedicată hameiului și strugurilor de masă cu o alocare de 15 mil. Euro (din anvelopa totală de 725 mil. Euro pentru investiții în exploatarea agricolă), investițiile specificate putând fi finanțate, iar fermierii care cultivă hamei putând beneficia și de sprijinul cuplat vegetal.

Doamna Dana Tănase, reprezentanta Asociației Române a Cărnii, a dus în discuție 3 subiecte:

- încadrarea în categoria cheltuielilor eligibile a modernizării unei linii de fabricație utilaje pentru procesarea cărnii - celule de afumare, în contextul intervenției privind investițiile în afara exploatarei; răspunsul dlui Micu a fost pozitiv.
- clarificarea categoriei (procesare la fermă sau în afara fermei) în care se încadrează un fermier care are unitatea de procesare - abatorul în afara fermei, în alt județ, iar în cadrul unității de sacrificare și procesare utilizează numai materie primă de la animalele crescute în ferma proprie; răspunsul a fost: la ferma.
- a solicitat mai multe informații cu privire la Harta ajutorului de stat - orientarea COM privind modul de stabilire a hărții.

Având în vedere ultima solicitare, dl. Micu a precizat că MADR nu este consultat în elaborarea hărții de către Consiliul Concurenței, doar ia act de aceasta, precizând că, în cazul în care se doresc mai multe informații pe acest subiect, solicitantul trebuie să facă o sesizare în acest sens la Ministerul Finanțelor și la Consiliul Concurenței. Totuși a precizat că va apela la Direcția Generală Industrie Alimentară din cadrul MADR pentru a informa asociațiile și entitățile din domeniu după primirea informațiilor pe acest subiect de la Consiliul Concurenței.

Domnul Viorel MARIN, reprezentantul Asociației Naționale a Industriilor de Morărit și Panificație din România (ANAMOB) a menționat că apreciază că se discută măsura GBER - procesarea secundară încă de la început.

Totodată, a propus introducerea în PNS a nevoii de promovare a lanțurilor scurte de aprovizionare de la nivelul fermei, inclusiv pe filierele OIPA sau cooperative, la consumatorul final de produse alimentare, precum și revizuirea principiilor de selecție referitoare la operarea pe lanțurile scurte inclusiv pe filierele OIPA.

În ceea ce privește inovarea digitală a menționat că ProAgro va transmite în scris detalii privind elementele importante care vizează inovarea digitală pe zona de procesare.

Referindu-se la propunerile care vor fi comunicate MADR de către ANAMOB și PROAGRO, dl. secretar de stat a precizat că acestea vor fi analizate la nivelul ministerului.

În intervenția sa, domnul Florentin Bercu, reprezentantul Uniunii de Ramură Națională a Cooperativelor din Sectorul Vegetal (UNCSV) a precizat că susține propunerile dlui Badiu: materia primă să provină din zona în care este situată unitatea de procesare, propunând o distanță de maxim 150 km, precum și finanțarea produselor transformate - cânepă, in, mătase.

De asemenea, dl Bercu a menționat că apreciază propunerea MADR privind organizarea unei sesiuni distincte pentru forme asociative și cooperative, dar consideră că bugetul propus a fi alocat este insuficient. Astfel, a precizat că UNCSV va aduce argumente și calcule care să fundamenteze necesitatea continuării prioritizării cooperativelor în cadrul măsurilor existente (inclusiv SM 4.2) precum și posibilitatea realizării unor investiții strategice la nivel regional prin măsura specifică formelor asociative cu rol economic (să fie eligibile cooperativele de gradul 3).

Astfel, dl. Bercu a propus menținerea în categoria beneficiarilor eligibili a cooperativelor agricole și grupurilor de producători în cadrul SM 4.2 și SM 4.1- componenta depozitare, condiționare și procesare, dar nu și pentru componenta achiziție de utilaje, aceasta să rămână doar la nivelul fermelor.

Dl. Daniel Frei, reprezentantul Bovis COOP, a subliniat că valoarea maximă care poate fi obținută pe un proiect (de 1,5 mil. euro) este insuficientă pentru a realiza activitățile de procesare la nivelul cooperativelor și pentru a realiza o investiție competitivă și rentabilă la nivel național.

O altă propunere a dlui Bercu o reprezintă necesitatea actualizării indicatorilor financiari pentru corelarea cu prețurile utilajelor, având în vedere că în ultimii ani prețurile s-au majorat.

În finalul intervenției sale, reprezentantul UNCSV a subliniat faptul că pentru realizarea investițiilor regionale (depozite, abatoare) se are în vedere luarea în calcul a unei investiții ca și cum ar fi realizată de cinci cooperative de grad 2, astfel să se cumuleze suma alocată pentru a putea realiza investiții care să contribuie la echilibrarea balanței comerciale cu produse agroalimentare. Totodată, a propus să se realizeze câte o investiție majoră în fiecare sector în parte.

Răspunzând solicitării de suplimentare a alocării financiare propusă pentru cooperative, dl. secretar de stat Marius Mihai Micu a precizat că din bugetul alocat PNS 2023-2027 în valoare de circa 15,90 mld. euro, circa 5,65 mld. Euro vor fi alocați pentru dezvoltare rurală, după cum urmează :

- aprox. 2,084 mld. euro (circa 36,64% din total alocare FEADR) - pentru mediu și climă și bunăstarea animalelor ;
- aprox. 579 mil. euro (circa 10,18%) pentru LEADER;
- aprox. 2,79 mld. euro (reprezentând circa 49,18%) pentru restul intervențiilor;
- circa 728 mil. Euro - pentru investiții în exploatațile agricole, din care 160 mil. euro pentru procesare;
- circa 300 mil. euro - pentru investiții în procesare;
- circa 400 mil. euro - pentru investiții în irigații;
- circa 500 mil. euro - pentru investiții în infrastructură;
- circa 200 mil. euro - pentru investiții în activități neagricole;

- circa 50 mil. euro - pentru managementul riscurilor;
- circa 15 mil. euro - pentru grupuri de producători;
- circa 40 mil. euro - pentru grupuri operaționale PEI;
- circa 579 mil. euro - pentru LEADER;
- circa 10 mil. euro - pentru informare și transfer de cunoștințe;
- - circa 250 mil. euro - pentru instalarea tinerilor fermieri .

Dl. Micu a subliniat faptul că nu este posibilă realocarea solicitată de UNCSV, deoarece din totalul alocării pentru investiții agricole (728 mil. euro, respectiv circa 568 mil. euro fără componenta de procesare) aferentă tuturor celor 13 intervenții specifice, reprezentantul UNCSV a solicitat circa 500 mil. euro, precum și încadrarea în categoria beneficiarilor eligibili a cooperativelor la toate intervențiile.

Astfel, a menționat două posibilități, prima cea propusă de MADR în care există o măsură distinctă, cu un buget de 50 de milioane de euro pentru cooperativele agricole și o a doua care presupune eliminarea măsurii specifice și posibilitatea cooperativelor de a depune proiecte de investiții în cadrul măsurii pentru exploatarea agricole, lucru care presupune totodată și revizuirea fișelor măsurilor prin introducerea de criterii de selecție și punctaje.

În ceea ce privește valoarea maximă a sprijinului de circa 1,5 mil. euro/ proiect propusă a fi acordată pentru orice tip de investiție, dl. Micu a precizat că aceasta a fost propusă în scopul sprijinirii unui număr cât mai mare de beneficiari.

Directorul general AM PNDR a precizat că în urma experienței din sesiunea de depunere din perioada de tranziție, precum și pentru a răspunde nevoii identificate, reprezentanții MADR au propus această intervenție specifică, precizând că dacă se menține această intervenție specifică doar pentru eligibilitatea anumitor tipuri de operațiuni (ex. achiziție de utilaje), cooperativele putând aplica nelimitat la celelalte intervenții, MADR nu va avea argumente pertinente în susținerea și justificarea acestei intervenții în fața COM.

Referindu-se la afirmația d-lui Bercu conform căreia, din perspectiva procesării, cooperativele pot avea rolul cel mai important pentru atingerea indicatorilor pentru toate sectoarele, dna. Rebeaga a subliniat că discuțiile vizează strict indicatorii de realizare prevăzuți în propunerea de Regulament, precizând că există o demarcare clară între procesarea la nivel de fermă și în afara ei, indicatorii de realizare aferenți fiind, implicit, diferiți pentru cele două tipuri de activități de procesare menționate.

Totodată, directorul general a spus că, o cooperativa agricolă este asimilată unui fermier pentru a putea fi eligibilă, iar indicatorul de realizare aferent procesării industriale specifică clar că e vorba de întreprinderi, de unități care primesc sprijin pentru investiții productive în afara fermei, conform prevederilor regulamentului.

Cu toate acestea, deși AM PNDR a solicitat COM o clarificare cu privire la teritoriul eligibil pentru astfel de investiții, indicatorul de realizare arată că nu este vorba de procesare în fermă, atâta timp cât cooperativa este asimilată cu un fermier și multitudinea de fermieri cu o mare exploatare.

Dl. Daniel Frei a subliniat importanța realizării de investiții viabile în comun de către fermieri având în vedere ca fermierii mici produc, separat, mai puțin cantitativ și cu un personal mai mare numeric comparativ cu situația în care mai mulți fermieri mici se asociază pentru investiții în comun și procesează mai mult, cu un număr mai mic de persoane angajate. Dl. Frei a amintit totodată și problematica lipsei personalului.

Dl secretar de stat a subliniat faptul că multe cooperative agricole, ca entitate economică, nu au prevăzut la codul CAEN producție astfel încât să poată fi eligibile în cadrul sM 4.1. Astfel, a propus ca cooperativele care au cod CAEN producție să poată fi finanțate doar în cadrul sM 4.1, iar cele care au cod CAEN procesare în cadrul sM 4.2.

Dl. Bercu a recunoscut faptul că realocarea solicitată pentru măsura specifică destinată cooperativelor și grupurilor de producători, de circa 500 mil. Euro, este mult prea mare comparativ cu alocarea totală, motiv pentru care a revenit la propunerea inițială de exceptare de la finanțare a cooperativelor agricole pentru achiziția de utilaje, solicitând posibilitatea ca acestea să poată aplica doar pe partea de depozitare, condiționare, procesare.

În acest sens, a propus realizarea unor investiții strategice similare depozitelor regionale despre care se vorbea în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Domnul secretar de stat a precizat că nu se pot crea depozite regionale din fondurile alocate din PNS așa cum se prevăd prin PNRR - care are alți beneficiari.

În finalul reuniunii, dl secretar de stat Micu a precizat că urmează a fi transmise prezentările susținute în cadrul reuniunii precum și chestionarul referitor la colectarea opiniilor pentru draftul fișelor de intervenție discutate, care poate fi completat în termen de o săptămână.

Marius - Mihai MICU

SECRETAR DE STAT

